

La Revolució russa a casa nostra

El 17 d'abril de 1917, el setmanari satíric d'esquerres *La Campana de Gràcia* publicava una caricatura de Picarol (Josep Costa i Ferrer) en la qual es veia com li volava la corona al tsar Nicolau II, que acabava d'abdicar feia pocs dies, amb un peu que deia: "Pensar que ahir era el Czar de totes les Russies, i avui soc un fill de veí com qualsevol altre!..." L'impacte de la revolució russa de 1917 va ser formidable a tot el món. I com deïxen constància les nostres hemeroteques, ho va ser de manera molt destacada i rellevant a casa nostra, sotmesa a una monarquia eixorca, amb una societat polaritzada entre el reaccionarisme i el republicanisme revolucionari, i alterada socialment per l'anarquisme.

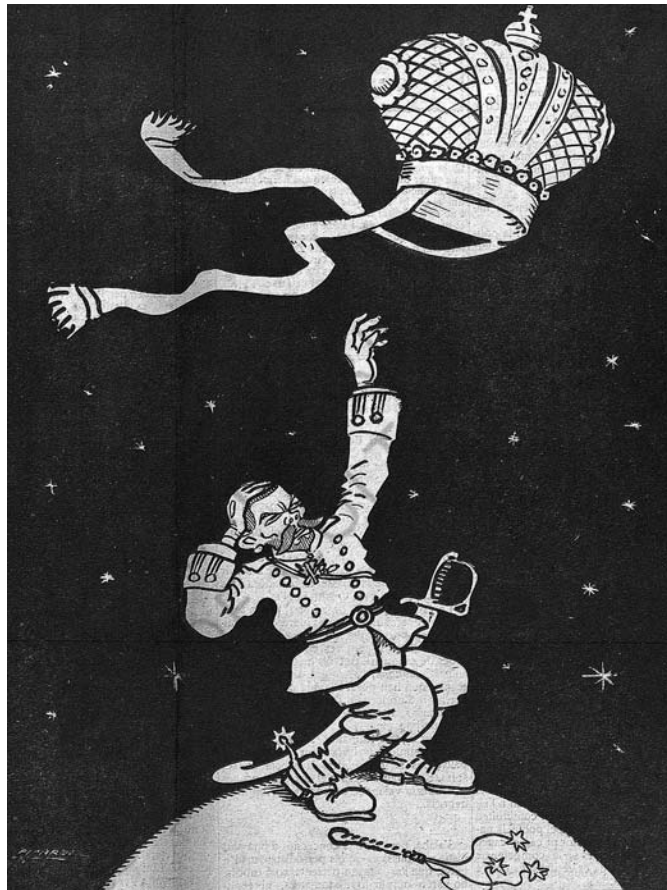
L'impacte va ser determinant, des del primer moment i fins a la Guerra Civil inclosa, perquè penetrà en l'estructura política, social i cultural catalana, conclou Josep Puigsech Farràs (Granollers, 1972), professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i especialista en les relacions del moviment comunista entre la Rússia soviètica i Espanya, en el llibre *La Revolució russa i Catalunya*, publicat per Eumo.

En uns casos, va ser determinant, diu Puigsech, per ser rebutjada i criticada. En d'altres, per simpatitzar-hi però amb esperit crític, com van fer els socialistes catalans. En un tercer cas, per identificar-s'hi del tot en termes programàtics, com va fer el comunisme ortodox. I, finalment —quart cas— per identificar-s'hi plenament com a concepte però amb matisos segons la praxi duta a terme: l'anarcosindicalisme i el comunisme heterodox com a exemples principals.

A més, fou determinant, diu l'historiador, perquè el seu *in crescendo* va ser notori. Les posicions inicials majoritàries van ser crítiques i de rebuig, però de manera gradual l'admiració va anar guanyant terreny, fins al punt culminant de la sortida dels barcelonins al carrer arran dels actes commemoratius del XIX aniversari de la Revolució russa. També gràcies als lligams institucionals que s'establiren entre la màxima institució catalana d'autogovern i una bona part de la intel·lectualitat catalana, amb aquells que consideraven representants directes de la Revolució russa a terres catalanes.

La curiositat pel nou Estat revolucionari soviètic queda palesa pel prestigi dels periodistes i escriptors catalans que viatjaren a Moscou, interessats a divulgar la nova societat russa a casa nostra, des d'un coneixement directe, ja sigui amb prejudicis previs o no. Hi destaquen els noms de Josep Pla, ja famós com a periodista i escriptor, Eugeni Xammar, Jaume Pi i Sunyer o l'historiador i polític Ferran Valls i Taberner, per exemple, i, sobretot, Francesc Macià. A banda d'adeptes que s'hi van traslladar per col·laborar-hi, com Andreu Nin.

L'impacte de la Revolució russa penetrà en l'estructura política, social i cultural de Catalunya

El tsar destronat, vist per Picarol (l'eivissenc Josep Costa i Ferrer) al setmanari satíric republicà de Barcelona *La Campana de Gràcia* del 7 d'abril de 1917.

Josep Pla, que convertiria els seus reportatges en el llibre *Rússia*, el mateix any 1925 viatja a Rússia en companyia de Xammar, però amb resultats ben diferents, en harmonia amb la ideologia dels mitjans on treballen: Pla, al diari republicà d'esquerres *La Publicitat*, i Xammar, al dretà *La Veu de Catalunya*.

Així, el redactor de *La Publi* descriu la nova societat russa gairebé de color rosa: moderna, progressista i culta, disciplinada i eficaç. Cal dir, matisa Puigsech, que l'URSS del 1925 no era l'estalinista del 1928 —ni el Pla del 25 no era el que serà el 1928, quan se'n va a *La Veu*, seduït per Cambó. En canvi, Xammar, més analista que reporter, sintetitza la seva imatge de l'URSS com una olla de grills, on tot és confusió i ineficàcia.